

Efter folketingsvalget i 2015 var det traditionelle blå/røde kort over Danmark blevet forsynet med et gult bælte, der strakte sig hen over det sydlige hjerteland, med Fyn som en rød undtagelse. Den gule farve er Dansk Folkepartis (DF) partifarve, og de markerede områder var de kredse, hvor DF blev det største parti. Den gule farve har sin egen historie. DF har lånt den fra de gule fagforeninger, og ifølge opslag i encyklopædien og fransk Wikipedia kan det gule spores til enten væggene hos den kollaborerende fagforening i Creusot under generalstrejken i 1899 eller, og formentlig, til en ældre, nedsættende brug af den gule farve som tegn for falskhed rettet mod dem, der svigtede den fælles sag i fagforeningernes store kampe i Frankrig i anden halvdel af det nittende århundrede og samarbejdede med arbejdsgiverne. Gul for falsk, gul som betegnelse for dem, der ikke vil være med i det fælles projekt.

Det er derfor måske karakteristisk, at mange reaktioner på valget opfattede stemmerne på DF som en slags forræderi. *Berlingske* fandt hurtigt frem til, hvad de kaldte “indfødte københavnere”, måske fra nogle af de få orange pletter på kortet, hvor Enhedslisten var det foretrukne parti, som kunne give udtryk for denne fornemmelse af svigt: “Er det virkelig sådan, vi er? DF, Danmarks andetstørste parti?!” En enkelt havde endda et bud på en diagnose: “Vi ved jo alle sammen godt, at jo længere ude på landet, man kommer, jo mindre går man i dybden med tingene.” (“Gult Danmark giver byboere røde ører”, www.b.dk, 22. juni 2015) Selv på bloggen Danmarksbloggen, der beskriver sig selv som forum for “en danskhed, der handler om fællesskab og frisind, om solidaritet og sammenhængskraft, om respekt og rummelighed,” kneb det noget med rummeligheden og nuancerne, hvad angår den gule fare:

“Farven gul i dens grundform opfattes ikke altid som den samme – den er derimod påvirket af årstiderne, viser forskningen. Om vinteren – når alting er gråt og brunt – er det én nuance af gul, som vi opfatter som den rene gule, mens det er en anden nuance om sommeren, når alting er grønt. Det samme er dog næppe tilfældet for det gule Danmark. Her er man sommer og vinter, i frost og i hedebløge, storm og blid brise lige lukket, lige mørk og lige sort i tanke og sind. (<http://danmarksbloggen.dk/?tag=det-gule-danmark>, 10. august 2015)

Men angrebene bed ikke på DF, tværtimod. Det var ikke tilfældigt, at den alternative fagbevægelse tog den gule farve til sig i både England og Frankrig i starten af det tyvende århundrede og fra 1931 også i Danmark. Der var tale om et aktivt greb for at tage de andres – eliten, pampernes – foragt på sig som et adelsmærke: Netop de, som foragtes, er udtryk for det egentlige folk, det egentligt danske. Når museumsinspektør René Christensen citerede en bekendt sønderjyde for at udtrykke det efter valget: “Først pisser de på os – og bagefter siger de, at vi lugter!” (*Politiken*, 22. juni 2015) er det derfor ikke et udtryk for skam; man er ikke gul af misundelse, men, med stolthed i stemmen, pissegul.

Da Lars Løkke Rasmussen i Folketingets åbningstale i 2015 ønskede sig “et Danmark, der hænger sammen” var det derfor et fromt, men også utopisk ønske. Efter

valget havde diskussionen bredt sig langt ind i Venstres rækker, hvor Esben Lunde Larsens gentagne valorisering af det jyske produktionsdanmark var blevet anstødssten for københavnske partikolleger som Jan E. Jørgensen, der betonedede, at den kreative klasse i København også tager del i det fælles arbejde: “Jeg så en undersøgelse om, at over 40 pct. af Danmarks bruttonationalprodukt bliver produceret i Region Hovedstaden, så det er vel også en slags produktion” (*Politiken*, 9. april 2016). Citatet understreger, at der ikke kun er tale om et geografisk skel, men også om nye skillelinjer, der konkret politisk knytter an til diskussioner om, hvordan fremtidens danske samfund skal se ud. Hvem lægger fundamentet, hvem sikrer de værdier, der skal bære os fremad som et samlet dansk samfund?

Tidens diskussioner af, hvad det vil sige at være dansk, og hvad Danmark overhovedet er, overskrider det, der op gennem 00’erne blev kendt som værdikampen. Tvivlen samler sig nemlig ikke længere om, hvad vi skal tro eller vægte, men mere grundlæggende om, hvorvidt det giver mening at tale om eller på vegne af et sammenhængende ‘vi’. Denne skepsis viser sig ikke kun i politikken, men også i en række symptomatiske fænomener: tematiseringerne af forhold mellem centrum og udkant i aktuel dansk litteratur; litteraturkritikkens hvidhedsdebat om racialisering; en fornyet interesse i den danske kolonihistorie; geopolitiske initiativer som Danmark på Vippen; debatten om udflytning af statslige institutioner etc. Det er aktuelle tendenser, som af mange ses som tegn på revner i ideen om nationen eller i ideen om nationens fundament. Når afstemningen om danske værdier til Bertel Haarders nye Danmarkskanon 2016 slutter, så fremstår det i lyset af de ovenstående forskydninger som et forfejlet projekt. Spørgsmålet om, hvad der er særligt dansk, overskygges af spørgsmålet om, hvem det ‘vi’, der skulle stå bag kanonen, i det hele taget er.

Under overskriften *Et andet Danmark?* forsøger *Passage* at pejle den aktuelle debat om dansk identitet ved at forskyde interessen: I stedet for primært at gengive, hvad forskellige forfattere forstår ved det danske, så samler nummeret en række bidrag, der stiller skarpt på de former for tekster, hvori tidens ideer om Danmark og erfaringer af at være eller ikke være dansk præsenteres, forhandles og udfordres; tekster, hvor forestillinger om det danske manifesterer sig i forhold til forskellige grupper af mennesker, individer, kroppe og virkeligheder. Det sker ud fra den iagttagelse, at ikke blot blander kunstens umiddelbart virkelighedssky tekster sig med virkelighedens ideer og hændelser – også virkelighedens genrer er under forandring, inspireret af former og funktioner, som traditionelt hører kunsten til. Samlet set læser artiklerne i dette nummer derfor på tværs af genrer og medier (fiktion, lyrik, tv-serier, politiske dokumenter, meningsdanneres indlæg osv.) for at blive klogere på, hvordan forskellige typer af tekster deltager i kampen om det danske; hvad deres udtryk, former og funktioner betyder for ideernes indhold og gennemslagskraft; hvordan de skaber eller udfordrer forestillinger om hvem vi er, eller mere generelt formuleret: hvordan forestillinger om et andet Danmark bliver til.

Temanummeret, hvis titel *Et andet Danmark?* delvist genbruger titlen på Carsten Stages ph.d.-afhandling om tegningekrisen fra 2009, indledes af tre artikler, der på forskellige måder undersøger, hvordan forestillinger om det danske fungerer som brudflade i nyere strømninger i dansk litteratur. Peter Stein Larsen lægger ud med et historisk rids over en identitetskritisk tradition i dansk lyrik, som ved at indop-

tage bestemte sociale diskurser (“fremmede ord”) leverer ironiske udleveringer af nationalromantiske hyldester af Danmark. Nicklas Freisleben Lund følger efter med en artikel, der udforsker, hvordan værker af Kenneth Jensen, Morten Pape og Dennis Gade Kofod kan læses i et klasseperspektiv som romaner, der i deres portrætter af prekariatet, den nye underklasse, udfordrer forestillingen om ét Danmark. Og endelig leverer Tobias Skiveren en affektorienteret læsning af Yahya Hassans, Eva Tinds og Maja Lee Langvads aktuelle bøger, der alle formidler det følelsesliv, der kan opstå, når racialiserede kroppe ekskluderes fra “danskheden”.

Temanummerets øvrige bidrag bevæger sig videre fra litteraturen og undersøger, hvordan film, sociale medier, politisk tale, ja, selv mad indgår i forhandlingen af nationale og regionale identiteter. Det sker først i Jørgen Riber Christensens og Kim Toft Hansens artikel, der på baggrund af en kombination af stedsteori, location studies og policy-studier analyserer tv-serien *Norskov* ud fra den tese, at dens visuelle portræt af Frederikshavn kan være med til at genetablere et lokalt forestillet fællesskab i en dansk kommune, som ellers ofte affejes som en del af “Udkantsdanmark”. Derefter bevæger vi os med Anette Vandsøs komparative studie af *Nyt Nordisk Køkken* og den såkaldte “frikadellesag” hinsides fiktionen, når det påvises, at noget så elementært som mad kan spille en central rolle i kampen om definitionsretten over vores nationalidentiteter, sådan som den i øjeblikket udspiller sig i lyset af globaliseringsstridigheder og immigration.

Temanummeret afrundes med tre bidrag, der tager magtens diskurser om “danskhed” under kærlig behandling. På baggrund af en omfattende big data-indsamling stiller Camilla Møhring Reestorff skarpt på de forskellige affektive dynamikker, der er på færde i og omkring ni partilederes Facebook-profiler i perioden for indførelsen af grænsekontrollen. Dernæst undersøger Stefan Iversen og Christian Torrild, hvordan nødvendighedens retorik fik radikalt forskellige funktioner under Regeringen Thorning-Schmidt, ud fra den betragtning at disse retoriske transformationer samtidig transformerer den danske identitet. Carsten Madsen runder temanummeret af med en analyse af Dronningens nytårstaler, der med afsæt i Jacques Derrida og Maurice Charland viser, hvordan disse taler gennem en række retoriske greb forsøger at konstituere publikums tilhørsforhold til Danmark, men i samme ombæring undertrykker en urepræsenterbar Andethed, der befinder sig midt i monarkiets juridiske og kulturelle centrum.

Uden for tema har vi dertil valgt at bringe Stig Hjarvards studie af danskernes læsevaner. Her kan man læse om, hvordan danskerne kommer i forbindelse med litteraturen, blandt andet hvilken type litteratur, de læser, og hvordan de læser den. Den overordnede pointe lyder, at smagspræferencer og læsevaner hænger klart sammen med sociale og kulturelle såvel som demografiske forskelle. Også her er der altså klare skel at spore inden for det danske, selv i det, nogen en kort overgang beskrev som ‘postpolitiske’ tider.

Mellem teksterne præsenteres en række eksempler på ‘vi’er, fundet i samtidens danske virkeligheder. Eksemplerne er indsamlet og kurateret af Trine Søgaard Parmo Krog og Stefan Iversen.